

співпраці. Проте Альянс докладає зусиль заради розвитку діалогу та обміну досвідом із спеціалістами з країн-партнерів, в яких відбувається процес перебудови.

Визначений курс України на євроатлантичну інтеграцію вимагає дослідження всіх складових, цього процесу, в тому числі у воєнно-економічній сфері. Зважаючи на значну роль воєнно-економічних і науково-технічних взаємозв'язків у виконанні завдань НАТО, актуальним є вивчення особливостей інтеграції воєнно-промислових комплексів країн НАТО з метою подальшого визначення шляхів інтегрування України у воєнно-економічні структури Альянсу.

Згуртованість країн Заходу, зокрема й через механізм НАТО, свідчить, що об'єднана Європа залишається "атлантичною". Цьому сприяє і неготовність європейських країн витратити додаткові ресурси, яких вимагає розбудова автономних від НАТО оборонних структур. В Європі практично відсутня національна воєнна промисловість. Її функції виконує багатонаціональна структура. Необхідно запровадити цей механізм задля децентралізації виробництва.

УДК 330.34

Макєєв Денис
аспірант

Державний біотехнологічний університет,
м. Харків, Україна

Науковий керівник: Кошкалда Ірина

д.е.н., професор, завідувач кафедри управління земельними ресурсами та кадастру
Державний біотехнологічний університет
м. Харків, Україна

Makieiev Denis
postgraduate

State Biotechnological University,
Kharkiv, Ukraine

Scientific Supervisor: Iryna Koshkalda

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Land Management and
Cadastre
State Biotechnological University
Kharkiv, Ukraine

ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ SPATIAL PLANNING AS A MODERN TOOL OF DEVELOPMENT

Реформа щодо децентралізації влади в Україні сьогодні дає широкі можливості для розвитку, адже серед її основних завдань визначено обґрунтування територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування й органів виконавчої влади, надання широким повноважень на місця щодо економічного, культурного, соціального розвитку.

Просторове планування є одним із найважливіших видів діяльності у розвитку сучасного суспільства. Воно дуже тісно пов'язано із стратегічним плануванням громад та є спробою суспільства впливати на просторовий розподіл людей, їх діяльність та ресурси. Просторове планування є діяльністю в публічному секторі та відбувається на місцевому, регіональному, національному та міжнародному рівнях. Такий вид планування використовується органами державної влади та місцевого самоврядування для впливу на майбутнє розташування та розподіл територій, розміщення населення та здійснення різних видів діяльності в просторі. Отже, просторове планування потрібне для балансу між конкуруючими потребами економіки, суспільства та збереження навколишнього середовища.

На основі аналізу сучасного стану просторового планування можливо сказати, що на сьогодні існують проблеми такого планування на рівні об'єднаних територіальних громад, що в свою чергу може впливати на перспективи їх сталого розвитку. Просторове планування для об'єднаних територіальних громад – це шлях, який веде до покращення їх діяльності та інвестиційного розвитку. Проте недосконалість нормативно-правової бази, невизначеність із термінами процесу добровільного об'єднання територіальних громад, протидія певної частини посадовців районних та обласних органів публічної влади реформі децентралізації і відсутність чітких методичних рекомендацій уповільнює їх роботу, а недостатній рівень підготовки управлінських кадрів призводить до помилок і відлякує потенційних інвесторів.

Реформа щодо децентралізації влади в Україні сьогодні дає широкі можливості для розвитку, адже серед її основних завдань визначено обґрунтування територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування й органів виконавчої влади, надання широких повноважень на місця щодо економічного, культурного, соціального розвитку.

На нашу думку, ситуація в Україні останнім часом змінилась, і нині напрямок щодо планування входить до пріоритетів Парламенту та Уряду, зокрема Міністерство розвитку громад та територій України. Фактично, до прийняття закону № 2280 термін "просторове планування" в законодавстві не визначався, натомість застосовувався термін "містобудування" при плануванні усіх видів територій - сільських, міських, районів, областей тощо, а плани просторового розвитку називали «містобудівною документацією». Документація з просторового планування покликана юридично закріплювати бачення майбутнього просторового розвитку включно з міжнародним. Вона передбачає забезпечення сталості та впорядкованості соціального та економічного розвитку, а також прозорість, законність та однакові правила для всіх суб'єктів цієї діяльності. Саме тому ця документація повинна бути публічно доступною.

Така документація в основному містить відповідну інформацію про поточну просторову ситуацію (різні зони та ділянки, обмеження, інфраструктура та мережі, розподіл населення та господарської діяльності тощо), а також бачення та проектні рішення майбутнього просторового розвитку. Таким чином, документація є прекрасним джерелом для розуміння того, що відбувається на території, особливо якщо дані, що містяться там, є правдивими та адекватними щодо даного моменту в часі [1].

Сьогодні питання, пов'язані з просторовим плануванням, є надзвичайно актуальними для громад з огляду на новий територіально-адміністративний устрій та отримані повноваження та ресурси. Прикладом реалізації інтегрованого планування є концепція просторового розвитку.

Ці планувальні методи дають можливість:

- зробити комплексний аналіз громади,
- виявити можливі сценарії просторового розвитку,
- сформулювати бачення майбутнього ОТГ та кроки його досягнення [2].

24 липня 2021 року набрали чинності зміни, внесені Законом України від 17 червня 2020 року № 711-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель»[3], до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»[4] у частині створення містобудівної (просторової) документації територіальних громад, зокрема комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади. Вітчизняними та зарубіжними науковцями спільно з практиками проводяться спільні дослідження та розробляються рекомендації щодо просторового планування ОТГ в Україні. Так, Групою радників із впровадження державної регіональної політики в Україні Програми «U-LEAD з Європою» розроблено посібник із питань просторового планування для уповноважених органів містобудування й архітектури ОТГ. Ці дослідники визначають можливості забезпечення ОТГ містобудівною документацією, використання містобудівної документації в практичній діяльності ОТГ, участь у формуванні прогнозних і програмних документів соціально-економічного розвитку тощо.

Проектом Закону пропонується запровадження можливості складання схем просторового планування території громади як інструменту комплексного управління у галузі використання земель громади, встановлення їх призначення, зонування території та визначення напрямів її збалансованого розвитку.

Зокрема:

- встановлення меж громад;
- комплексне просторове планування територій громад, що скасовує необхідність розроблення декількох, споріднених за змістом, видів містобудівної документації та документації із землеустрою;
- унормування питань, пов'язаних із затвердженням документації для комплексного просторового планування територій громад ;
- нормування формування електронної картографічної основи для планування території;
- забезпечення реального зв'язку програм соціально-економічного розвитку із документацією із просторового планування, а також створення прозорого та неконфліктного механізму врахування громадських та приватних інтересів через прозорі громадські обговорення.

Україні знадобилося досить багато часу, щоб дійти до точки перелому у створенні нової системи просторового планування, що відповідала б сучасним потребам та викликам.

На національному рівні найважливішими є: підготовка висококваліфікованих спеціалістів, вдосконалення законодавства, завершення реформ, розподіл бюджетів, створення комплексного (містобудівного) кадастру просторового розвитку, розробка Генеральної Схеми Планування Території України тощо. У свою чергу, органи місцевого самоврядування повинні створити ефективну місцеву систему управління просторовим плануванням, провести інвентаризацію та систематизувати дані про свої території та активи, створити сталу систему моніторингу та забезпечити свою громаду прозорою та легітимною документацією з просторового планування.

Отже, раціональне планування територій дасть можливість доцільно, комплексно розробити стратегію розвитку громади, визначити її потреби на перспективу, ефективно співпрацювати з суміжними громадами, дійсними та потенційними інвесторами, а також активізувати членів громади для роботи на її розвиток.

Перелік використаних джерел:

1. Портал “Децентралізація”. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12630>
2. Портал “Hromada”. URL: <https://hromada.canactions.com/>
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель»: прийнятий 17 червня 2020 року № 711-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text>
4. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»: прийнятий 17 лютого 2011 року № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3038-17#Text>